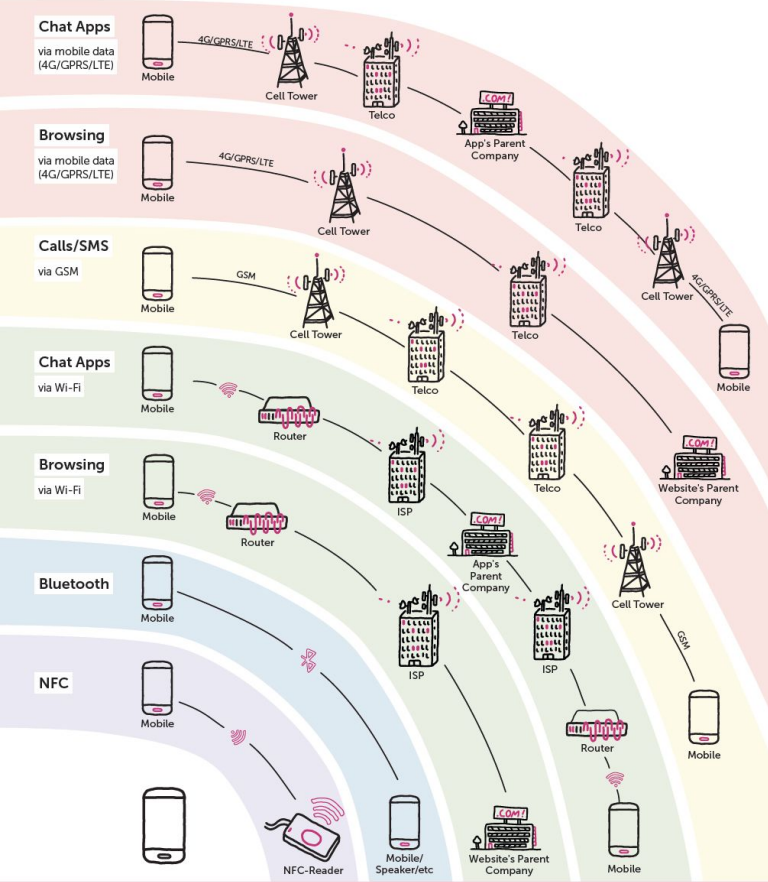

သုတို့ သိနိုင်တဲ့ အရာတွေနဲ့

မသိနိုင်တဲ့ အရာတွေ

HOW MOBILE COMMUNICATION WORKS

သူတို့ ဘာတွေသိလဲ

Notes

1. Each colour in the diagram represents a specific frequency band of the radio spectrum.
2. This is a simplified representation of mobile communication.
3. Your communication passes through many more pieces of infrastructure, including servers and national gateways. Each parent company also has its own ISP.

A project by

သူတို့ ဘာတွေသိလဲ - ရိုးရိုးဖုန်းခေါ်ခြင်းနှင့် စာတိုပို့ခြင်း

တည်နေရာ - မိုဘိုင်းဖုန်းတွေက အမြဲတမ်း မိုဘိုင်းတာဝါတစ်ခုခုကို သွားချိတ်ဆက်နေပါတယ်။ ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေက သူတို့ရဲ့ အသုံးပြုသူတွေ ဘယ်နေရာမှာ ရှိနေတယ်ဆိုတာကို တာဝါတိုင်ကတဆင့် သိပါတယ်။ နောက်ဆုံးဘယ်နေရာက ချိတ်ဆက်ခဲ့လဲ/ ချိတ်ဆက်နေလဲဆိုတာကို သူတို့က သိပါတယ်။

အကြောင်းအရာ - သင်အသုံးပြုတဲ့ ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီက သင့်နံပါတ်ကိုလည်း သိပြီး သင်ဆက်သွယ်နေတဲ့လူရဲ့ နံပါတ်ကိုလည်း သိပါတယ်။ SMS ထဲမှာ ဘာစာတွေ ရေးထားတယ်ဆိုတာကိုလည်း သိပြီး ဖုန်းပြောတဲ့အခါ ဘာတွေပြောသွားတယ်ဆိုတာကိုလည်း သိပါတယ်။

(အသေးစိတ်ကို [ဒီမှာ](#) ဖတ်ပါ)

သူတို့ အာတွေသိလဲ - အင်တာနက်သုံးသည့်အခြေအနေ

- ပို့သူ
- လိုက်ခံသူ
- အချိန်
- ရက်စွဲ
- သုံးတို စက်ပစ္စည်း
- သုံးနေတဲ့ အင်တာနက် (ကုမ္ပဏီ)

TO: ALICE [#-##-####]
 FROM: BOB [#-##-####]
 01:01 PM
 2018/08/20
 ON [DEVICE]
 ON [NETWORK]

TO: ALICE [#-##-####]
 FROM: BOB [#-##-####]
 01:01 PM
 2018/08/20
 ON [DEVICE]
 ON [NETWORK]

TO: ALICE [#-##-####]
 FROM: BOB [#-##-####]
 01:01 PM
 2018/08/20
 ON [DEVICE]
 ON [NETWORK]

TO: ALICE [#-##-####]
 FROM: BOB [#-##-####]
 01:01 PM
 2018/08/20
 ON [DEVICE]
 ON [NETWORK]

TO: ALICE [#-##-####]
 FROM: BOB [#-##-####]
 01:01 PM
 2018/08/20
 ON [DEVICE]
 ON [NETWORK]

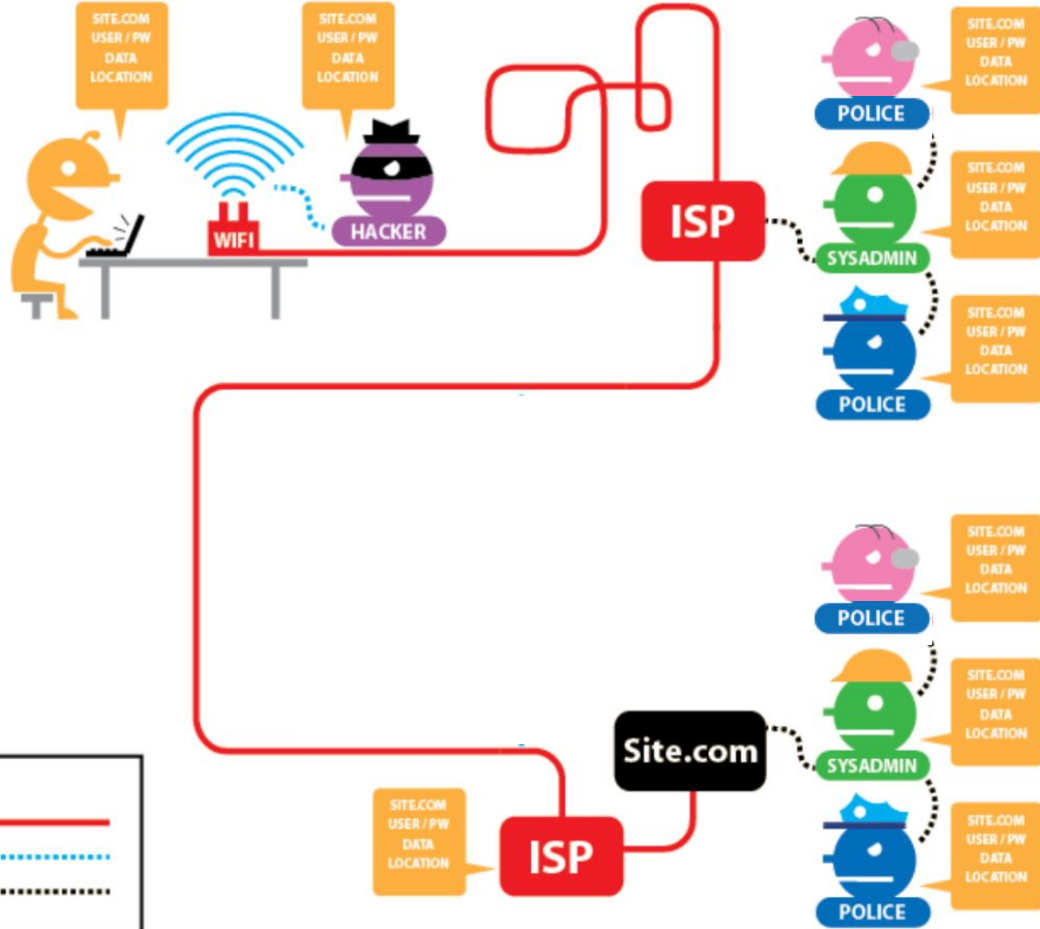

သူတို့ ဘာတွေသိလဲ၊ မသိဘူးလဲ- အင်တာနက်သုံးသည့်အခြေအနေ

VPN မခံပဲ အင်တာနက်သုံးခြင်း - အင်တာနက်သုံးတဲ့အခါ ဖုန်း/လပ်တော့စတာတွေက ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေကနေတစ်ဆင့် ဖြတ်တဲ့အခါမှာ သူတို့အနေနဲ့ ဘယ်စက်ပစ္စည်းက ဘယ်ဝန်ဆိုင်/အပ်(ပ်)ကို သုံးနေတယ်ဆိုတာကို သိပြီး တည်နေရာ၊ အချိန်၊ ရက်စွဲ စတဲ့အချက်အလက်တွေကို သိနိုင်ပါတယ်။ ဒီအချက်အလက်တွေကို ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေအပြင် ဟက်ကာတွေကလည်း ကြားဖြတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

VPN ခံတဲ့အခါ - ဒါဆိုရင်တော့ ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေကနေတစ်ဆင့် ဖြတ်တဲ့အခါမှာ သူတို့အနေနဲ့ သင်ချိတ်ထားတဲ့ VPN ရဲ့ တည်နေရာကိုပဲ သိနိုင်ပါတယ်။

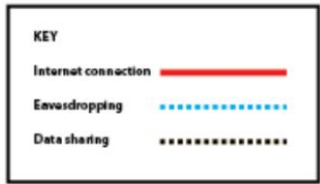
ဒါပေမယ့် ဒီအခြေအနေ ၂ ခုလုံးမှာ သူတို့အနေနဲ့ Facebook မှာ ဘာစာတင်လိုက်တယ်၊ Messenger/Telegram/ Signal စတာတို့မှာ ဘယ်သူနဲ့ ဘာအကြောင်းအရာတွေ ပြောတယ်ဆိုတာကို မသိပါဘူး။

VPN
HTTPS

VPN မသုံးတဲ့အခါ

- ဝက်ဆိုဒ်လိပ်စာ
- နာမည်/ စကားတိုက်
- တခြားအချက်အလက် (အချိန်/ နေ့စွဲ စသဖြင့်)
- တည်နေရာ

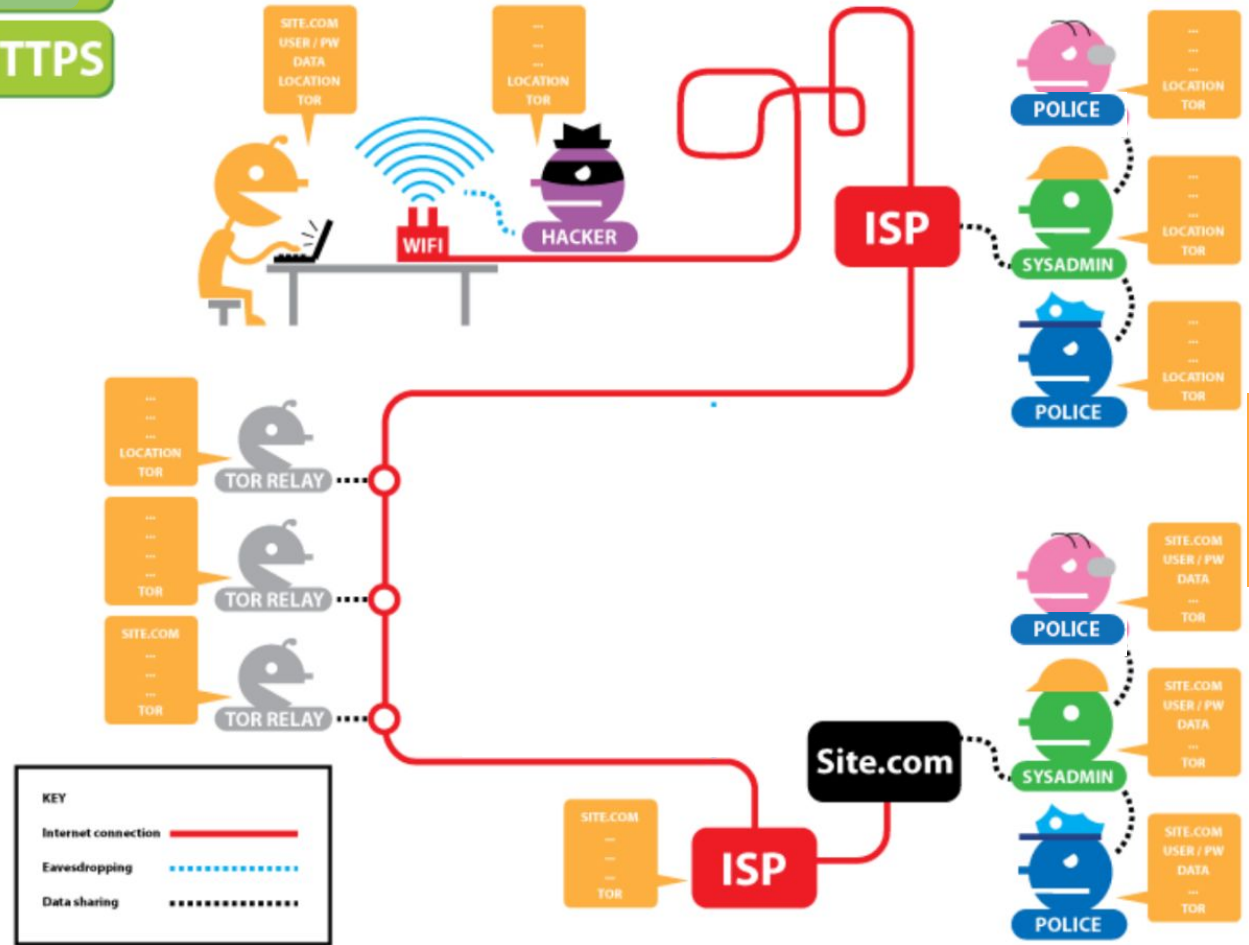

သူတို့ ကာတွေ့သိလဲ၊ မသိဘူးလဲ- အင်တာနက်သုံးသည့်အခြေအနေ

ဝတ်ဆိုင်လိပ်စာက HTTP လား၊ HTTPS လား - ဝတ်ဆိုင်တွေကို ဝင်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ဝတ်ဆိုင်က http:// လား၊ https:// ဆိုတာကို ကြည့်ဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။ ဝင်လိုက်တဲ့ ဝတ်ဆိုင်က http:// ပဲဆိုရင် အကောင့်ဝင်တဲ့အခါမှာ ကိုယ့်ရဲ့ ဝင်တဲ့အီးမေးလ်/ နာမည်နဲ့ စကားဝှက်ကို သိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေအပြင် ဟက်ကာတွေကလည်း ကြားဖြတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

ဝတ်ဆိုင်လိပ်စာက HTTPS ဆိုရင် - အကောင့်ဝင်တဲ့အခါမှာ ကိုယ့်ရဲ့ ဝင်တဲ့အီးမေးလ်/ နာမည်နဲ့ စကားဝှက်ကို ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီတွေနဲ့ ဟက်ကာတွေက မသိနိုင်ပါဘူး။

VPN
HTTPS

VPN သုံးတဲ့အခါ

- VPN တည်နေရာ

သူတို့ ဘာတွေသိနိုင်သေးလဲ

အင်တာနက်မှာ ရှာလိုက်တာနဲ့ ပေါ်လာနိုင်တဲ့ အချက်အလက်တွေ -

- ဝတ်ဆိုင်၊ ဖေ့ဘွတ်စ်ပေါ်မှာ public ဆက်တင်နဲ့ တင်ထားတဲ့ ဓာတ်ပုံ၊ ဗီဒီယို၊
- သတင်းမီဒီယာမှာ ပါတဲ့အချက်အလက်၊ ဓာတ်ပုံ၊
- အစိုးရက ထုတ်ပြန်တဲ့ အချက်အလက်၊
- စသဖြင့်...။

စီစီတီဗီ

- အများပြည်သူပိုင်နေရာတွေမှာ တပ်ထားတဲ့ စီစီတီဗီက အချက်အလက်၊
- ရုပ်ကွက်နေပြည်သူတွေ၊ စားသောက်ဆိုင်၊ ကဖေး စတာတွေက တပ်ထားတဲ့ စီစီတီဗီက အချက်အလက်တွေကို တောင်းတဲ့အခါ။

သူတို့ အာတွေ့သိနိုင်သေးလဲ

နောက်ပြီး - Recovery software နဲ့ အချက်အလက်တွေကို ပြန်ယူတာ။

- ဒါက ဖုန်းနဲ့ လပ်တော့ထဲက အချက်အလက်တွေကို ဒီအတိုင်းဖျက်လိုက်တာကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။
- Recovery software နဲ့ ပြန်ယူတဲ့အခါ ရိုးရိုးဖျက်လိုက်တဲ့အချက်အလက်တွေကိုပဲ ပြန်ရနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။

- ဖျက်လိုက်ပြီး ဒါမှမဟုတ် အချိန်တစ်ခုရောက်ရင် အလိုအလျောက်ဖျက်ပြီးသားစနစ် သုံးပြီးပြောထားတဲ့ Signal/ Telegram/ WhatsApp တို့က စာတွေကိုတော့ သူတို့ ပြန်ဖော်လို့ မရပါဘူး။
- အီးမေးလ်ကို ဖျက်တယ်ဆိုရင် Trash ထဲမှာလည်း ထပ်ဖျက်ပေးဖို့ လိုပါမယ်။ အဲဒီလို ဖျက်ပြီးတဲ့ အီးမေးလ်တွေကိုလည်း သူတို့ ပြန်ဖော်လို့ မရပါဘူး။

ဘယ်လိုကာကွယ်ရမလဲ

Basics

Animated Overview: How Strong Encryption Can Help Avoid Online Surveillance

Animated Overview: How to Make a Super-Secure Password Using Dice

Animated Overview: Protecting Your Device From Hackers

Animated Overview: Using Password Managers to Stay Safe Online

အသုံးပြုရန်နည်းပညာများရွေးချယ်ခြင်း

အခြားသူများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ခိုင်ခံ့သောစကားဝှက်များ ဖန်တီးထားရှိခြင်း

မိမိ၏အချက်အလက်များကို လုံခြုံစွာ သိမ်းဆည်းခြင်း

ဒစ်ဂျစ်တယ်လုံခြုံရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်အဆင့်ခုနှစ်ဆင့်

Tool Guides

ဖစ်ရှင်းနည်းလမ်းနှင့် တိုက်ခိုက်မှုတွေကို ဘယ်လိုရှောင်ရှားမလဲ

How to: Circumvent Online Censorship

Linux ကွန်ပျူတာစနစ်အသုံးပြုသူများ အတွက် အချက်အလက်များ လုံခြုံစွာ ဖျက်နည်းလမ်းညွှန်

macOS ကွန်ပျူတာစနစ်အသုံးပြုသူများအတွက် အချက်အလက်များ လုံခြုံစွာဖျက်နည်းလမ်းညွှန်

လမ်းညွှန် - Windows စနစ်တွင် အချက်အလက်များကို လုံခြုံစွာဖျက်ခြင်း

အဆင့်နှစ်ဆင့်ဖြင့် စစ်မှန်ကြောင်း သက်သေပြခြင်းကိုဘယ်လိုလုပ်ဆောင်မလဲ

iPhone အားကုန်ဖြင့်ပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ဆောင်နည်း

How to: Encrypt Your Windows Device

KeePassXC ကိုဘယ်လိုသုံးမလဲ

Further Learning

အစ-အဆုံးကုန်ဖြင့်ပြောင်းလဲခြင်းအား ထဲထဲဝင်ဝင်လေ့လာခြင်း- အများသုံး စကားဝှက်သောဖြင့် ကုန်ဖြင့်ပြောင်းလဲခြင်း စနစ်တွေ ဘယ်လို အလုပ်လုပ်သလဲ။

ဆန္ဒပြပွဲများတွင်ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်း

ကိုယ့်အတွက် အသင့်တော်ဆုံး VPN ကိုရွေးချယ်ခြင်း

Facebook ပေါ်ရှိ အဖွဲ့များ - အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ လျှော့ချခြင်း

သူခိုးဆော့ဖ်ဝဲများ၏ ရန်မှ ဘယ်လိုကာကွယ်မလဲ။

ကုန်ဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံ အယူအဆများ

စကားဝှက်သော စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း

Privacy Breakdown of Mobile Phones

ကျောင်းသားများအတွက် ကိုယ်ရေး လုံခြုံမှု

လူမှုကွန်ယက်များပေါ်မှာ မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ခြင်း

Security Scenarios

Academic researcher?

တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ (သို့မဟုတ်) ဆန္ဒပြသူ

လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်သူ

ဂျာနယ်လစ်စင် ကျောင်းသား

သတင်းလိုက်နေသော ဂျာနယ်လစ်များ

LGBTQ လူငယ်

Mac အသုံးပြုသူ

အွန်လိုင်း လုံခြုံရေးကို အလေးထားသူ

လုံခြုံရေးကို ယခုမှ စတင်လုပ်ဆောင် မည့်သူများအတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အရာများ

ဘယ်လိုကာကွယ်ရမလဲ

- ssd.eff.org/my
- bubbles.sevensnails.com
- www.localizationlab.org/burmese-ssd-guides
- <https://t.me/SpringRevSecurity> (Telegram Channel)